

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu XXXVII usque ad Casum LXXV. inclus. exhibens Materiam de Restitutione, de Contractibus, de Religione & Vitiis eidem oppositis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Causus LXV. De Religione, prout est Virtus, & de Vitiis eidem oppositis, & in specie de superstit. Divinat. Magia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39820

CASUS LXV.

De Religione, prout est virtus, &
de vitiis eidem opositis, &
in specie de superstit. divi-
nat. magiâ, &c.

Aburtia à Parocho Jansenistâ, 1. Jubetur Sanctos
non invocare, S. Crucem & imagines non ado-
rare, 2. sed ipsa nimium devota reliquias sui Con-
sularii osculo, jejunio, oratione & Missa Sacrificio
decorat, 3. ad varios effectus utitur, 4. in Ec-
clesiâ & Sacristiâ indecentia tractat, 5. Verbis
aburtis abutitur, 6. Ceremonias varias veteris Te-
amenti observat, 7. Egyptios consulit, ex som-
niis, astris, manuum lineamentis varia pradicat,
in quâ tredecim sunt, non vult accumbere,
8. 9. 10. Aquâ benedictâ, crucibus, aliter ve-
ros sanos sanat, canes mutos reddit, credit se à do-
lore dentium immunem, si in Paschate à carnibus
abstineat. 11. Infirma adhibet medicinas de su-
perstitione suspectas. 12. Medicum de magiâ sus-
ceptum consulit. 13. Et petit ab eo tolli maleficium,
si quod sit. 14. Rebus à sagâ vel damone acceptis
abutitur. 15. A Deo per miraculum petit instrui &
sua internâ peccatorum confessione salvari. 16. Ex
poco, irâ, aut malâ consuetudine, in Deum, San-
ctos, parentes, & bestias convitia evomit, verbis S.
Scriptura abutitur. 17. Damonem in obsessio adjurat,
petit, ut exeat in sagam vel ejus vaccam, & multa
ab eo interrogat. 18. Pro Resol.

X 4

QUÆR.

QUÆR. I. Quid circa virtutem Religionis?

1. R. Seqq. 1. Religio est virtus supernaturalis, ordinans creaturam rationalem ad cultum DEO debitum; hic autem cultus præcipuè consistit in actibus in- & externis fidei, spei, charitatis, orationis, adorationis, in usu Sacramentorum, in observatione juramentorum, votorum, in jejuniis, in cultu Sanctorum, &c. de quibus suis locis vel actum est, vel agetur.

2. Adoratio est actus sive in-sive externus, quo per nostram submissionem profiteamur alterius excellentiam; estque triplex, latria dulia, & adoratio politica; latria est cultus soli DEO debitus ob infinitam ejus excellentiam; dulia est cultus debitus excellentiæ creatæ supernaturali; si hæc excellentia est extraordinaria, veluti maternitas B. M. V. & sanctitas creata humanitatis Christi; cultus his debitus vocatur hyperdulia; adoratio politica est cultus ob excellentiam aliquam creatam naturalem, qualis exhibetur Principi, Regi, aliisque Superioribus.

2. 3. Certum est contra hæreticos, B. V. & Sanctoſeorumque reliquias, modò de his authenticè conſtet, & imagines honorandas esse cultu duliæ, cum hac tamen distinctione, quòd Christus, B. V. & Sancti honorentur cultu absoluto, hoc est, propter excellentiam illis propriam, imagines vero & reliquiæ colantur cultu respectivo in ordine ad excellentiam, quæ inest, non ipsis, sed Christo, B. V. vel Sanctis; sic cruceſ, clavi, aliæque Christi Domini reliquiæ adorantur cultu latriæ respectivo propter Divinitatem non sibi, sed Christo intrinsecam, quam ipsa quodammodo repræſentant.

QUÆR.

QUÆR. II. Quæ sint vitia religioni oppo-

re. Seq. Superstitio, sacrilegium, blasphemia, monia, perjuriū, votorum neglectus, &c. De quibus primis agemus in præfenti, de reliquis in Casu seq. Itaque

1. Superstitio est indebitus veri, vel falsi Numinis cultus, quando scilicet vel creaturæ exhibetur cultus soli DEO debitus, ut fit in idololatria, magia, divinatione, vana observantiâ, maleficio, &c. de quibus mox singulatim; vel DEO exhibetur cultus falsus, profanus, ut si DEUM colas per ritus Calvinisticos, Mahumetanos, vel similes; in his semper peccas mortaliter, quia factò profiteris DEUM approbare falsas sectas; idem est; si DEUM velis colere per actum peccatum, v. g. ebrietatem, fornicationem, mendacium, aut exponendo vel colendo scienter falsas reliquias, promulgando falsa miracula, &c. Nav. Sanch. l. 2. mor. c. 37. an. 7. hoc enim est æquivalenter dicere, DEUM ejusmodi peccata amare, approbare, &c. quæ est gravis DEUM irreverentia; DEUM verò colere per actum profanum, superfluum, ut si in Missâ adus ceremonias vel orationes ab Ecclesiâ non præscriptas, ob levitatem materiæ poteris tantum peccare venialiter, Cajet. 2. 2. q. 95. a. 1. Less. l. 2. 34. dub. 1.

2. Idololatria est, cultum seu honorem soli DEO debitum tribuere falso Numini, estque peccatum de se gravissimum. de hac V. C. XIV. num. 12.

3. Ex pacto expresso vel tacito à dæmone expectare, vel petere effectus miros, propriè vocatur Magia.

X 5

4. Ex

4. Ex simili pacto petere vel expectare à dæmone revelationem secreti, v. g. thesauri absconditi, futuri mariti, &c. dicitur. *Divinatio.*

5. Per media impropportionata, & per consequens ope im·vel explicitâ diaboli procurare fanites, benevolentias, amores, divitias, &c. dicitur. *Vana observantia.*

6. *Maleficium* est vis & potestas nocendi aliis ex pacto expresso vel tacito cum dæmone; pactum expressum est, quando cum dæmone convenis, vel eum invocas pro habendo tali effectu: *Pactum implicitum* (quod serviat pro regulâ generali) est, quando adhibes media inutilia, qua scis neque ex vi suâ naturali, neque ex Dei vel Ecclesie institutione, habere virtutem causandi talem effectum, ideòque implicitè ejusmodi effectum expectas à diabolo, ut si quis per peregrina signa vel verba, per figuras inutiles, per falsitates, v. g. per febrim Christi, auret morbos, &c. omnis effectus, sive sit divinatio, observatio, vel maleficium, qui fit ex tacito vel expresso ejusmodi pacto, semper est peccatum mortale, nisi excuset ignorantia, vel inadvertentia, *Cajet. a. 1. Suar. Less. dub. 8. Sanch. c. 38. Spor. t. 2. c. 9.* Putant quidem plures apud *Sanch. n. 20. Castropalao hic punct. 3. n. 6.* tantum peccari venialiter, si quis ex joco utatur mediis vanis & impropportionatis, non quidem credens, sed tantum volens experiri, an talis effectus sequatur, sed oppositum est tenendum. Ratio est, quia cum scias, media illa esse impropportionata, vis tentare, & experiri, annon sortè dæmon se immisceat, adeòque tentas cum dæmone habere societatem, eumque invocas sub conditione, ut si pactus sit, talem effectum producat, quod videtur esse mortaliter malum, etiamsi fiat ex joco.

l. c. La Croix l. 3. p. 1. num. II. nec
stat, quod quis fortè protestetur, se nullam
habere communicationem cum dæmone;
hæc protestatio est factò contraria, &
frivola.

7. *Sacrilegium* propriè est rei sacræ seu cultui
deputatæ, indigna tractatio; est ex genere
peccatum mortale, & quidem eò gravius quòd
violata est magis sacræ; admittit tamen parvi-
tatem materiæ, ut si quis in templo leviter confa-
betur, rem levem furetur &c. Est autem sacrile-
gium triplex: reale, personale, locale: circa
accipe sequentia. Primò *Sacrilegium Reale*
quod circa res sacræ committitur, v. g. Sa-
cramenta indignè recipiendo, ministrando, con-
secrando, irridendo &c. sacram scripturam, Ec-
clesiæ caeremonias, hymnos, litanias &c. ad las-
civias, facetias, superstitiones, hæretes stabili-
&c. adhibendo. Sacras imagines, reliqui-
as sanctorum, calices, vasa, ornamenta sacræ,
tractando, spernendo, projiciendo, profa-
nando &c. Item bona Ecclesiæ in ministrorum su-
mationem aut usum Ecclesiæ deputata furando,
abimendo, destruendo &c. 2dò *Sacrilegium*
ocale est violatio loci sacræ, id est ad Dei cultum
publicè deputati, ut sunt Ecclesia, sacellum pub-
licum, altare &c. Violatur autem locus sacer
variosimode per actionem pollutentem, puta ho-
cidium, illicitam Sanguinis vel seminis effusio-
nem, sepulturam non bapuzati, vel excommu-
nicati non tolerati, de quo vide *Cas. 94. num. 11.*
§ 99. item violatur per actus profanos in loco
sacro fieri specialiter prohibitos, quales sunt stre-
pitus forenses, mercuratæ vel nundinæ, convi-
vicia, choreæ, confabulationes, colloquia vana
&

& scæda, furtum rei siue sacræ siue non sacræ; item violatur Ecclesia per illius effractionem, aut spoliationem, quæ duo conjuncta inducunt excommunicationem latæ sententiæ, demum violatur Ecclesia quoties violatur asylum siue privilegium ei concessum, ut ex ea violenter vel fraudulenter non extrahatur persona, quæ post delictum aliquod capitale illuc confugit asyli siue securitatis causâ, excipere nisi sit delictum in jure exceptum, velut lesio supremi principis à subdito; devastatio nocturna agrorum, vinearum; publica latrocinia assassinium, quò quis conductus ab alio, hominem incautum interficit, ubi & uterque occidens & conducens privatur asyli immunitate, sicut & omnes ii qui occidunt vel hominem mutilant membro in ipsa Ecclesiâ; quibus ex constitutione novissimâ Benedicti XIII. accedit omne homicidium animo præmeditato commissum. jure autem asyli gaudent Ecclesiæ, Palatia Episcopalia, Monasteria, Orphanotrophia, Xenodochia, si sint cum auctoritate Episcopi stabiliter erecta cum aliquo Sacello vel oratorio publico, item loca Ecclesiæ connexa ut turre, campanile, sacristia, atrium, porticus, cœmeterium &c. ita ut omnis, qui Reum ex his locis expellit, aut inique impedit ne illuc confugiat, peccet mortaliter. Tertiò Sacilegium *Personale* est violatio seu læsio reverentiæ aut immunitatis Clerico, vel Religioso siue professo siue Novitio debitæ; hujus criminis sunt rei qui in Clericos aut Religiosos (quo nomine veniunt etiam Moniales) manus violentas injiciunt occidendo, lædendo, percutiendo aut aliâ gravem injuriâ officiando; qui eosdem ad tribunal secularare pertrahunt, aut eis injustè vectigalia imponunt, sicut & omnes ii, qui in personam sacratam actum luxuriæ exercent.

8. *Blasphemia* est convitium, seu verbum contumeliosum contra Deum, res sacras, aut Sanctos, vel alias creaturas, in quantum referuntur ad Deum, eorûmque inhonoratio in Deum referenda; hinc convitia in Sanctos, in res sacras, in Sacramenta, in Crucem aut Passionem Domini; in imagines, in Reliquias Christi, & in Sanctos, semper est blasphemia; quia sancta semper apprehenduntur referri in Deum tanquam in Authorem, non item aliâ creaturæ, ideoque, qui maledicit patri, peccat quidem contra preceptum quartum de honorandis parentibus, sed tamen est blasphemus; omnis contumelia contra Deum & Sanctos etiam ex joco prolata semper est mortale, utpote gravis in Deum irreverentia; putat tamen Tamb. cum aliis, non esse mortale, si quis ex joco leve quid diceret de Sanctis, quâ homines sunt, v. g. Crispinum futurum, &c. reliqua dabit resolutio Casûs, quem

6. 1. Sanctos, & sanctas reliquias colendas constat ex q. 1. cultu tamen publico non debent colere, nisi illos Sanctos, qui canonisatione, vel communi Ecclesiæ approbatione sunt tales; cultus publicus autem vocatur, qui fit nomine Ecclesiæ, ab eâque est institutus, ut Sacrificium Missæ, constructio Altaris, etiam privati, in Sancti honorem, nomen Sancti ponere in Litanis etiam privatis, aut de eo Collectam dicere in Missâ, ejus imaginem in Ecclesiâ vel altaribus exponere, &c. defunctum tamen, si consideratis miraculis, vitæ sanctitate aliis, &c. in judiciis prudenter judicas sanctum, quamvis non ab Ecclesiâ pro tali nondum sit declaratus, potes honorare cultu privato, v. g. pedes, & reliquias ejus

ejus deosculari, imaginem ejus domi habere, preces ad eum fundere, jejunium & votum ei concupare, &c. quia hæc non fiunt nomine Ecclesiæ, nec pro publico cultu reputantur, *Bon. Sanct. in dec. c. 43. num. 3. Reiffenst. l. 3. decret. t. 45. d. num. 18.* ubi de super refert Constitut. Urban. VIII.

7. 2. Peccat Saburtia exercendo ceremonias Veteris Testamenti, præsertim eas, quæ repræsentant Christum adhuc venturum, utpote ejus Agni Paschalis, circumcisio &c. tales enim ceremoniæ nunc sunt abolitæ, vanæ, falsæ & superstiosæ.
8. 3. Saburtia futura prædicendo seu divinando, quandòque peccat, quandòque non peccat; si prædicat ex signis omninò improprietatis, quæ nec ex se, nec ex constitutione Dei aut Ecclesiæ, cum effectu prænunciato connexionem habent, est manifesta superstitio, quia tunc talis effectus non potest credi futurus à Deo, quia hic ejusmodi divinationes gravissimè prohibet; neque ab angelis aut beatis, quia hi nequeunt agere contra Dei præceptum; neque ex naturali virtute signorum, ut supponitur, ergo ex ope dæmonis, ut patet ex regulâ datâ 9. 3. Hinc ex astris, ex vultûs, frontis, manuum aut corporum lineamentis, ex sortibus, ex sternutatione, ex somniis, ex volatu vel garritu avium, &c. prædicere effectus liberos à voluntate dependentes, casus fortuitos, divitias, honores, furta homicidia vel similia, semper est superstitiosum, quia nullam connexionem cum signis habent, *S. Th. 2. 2. q. 97. a. 5.* & si seridò cum firma fide fiat, est mortale sicut & mortale est consulere ejusmodi divinatores, astrologos, Ægyptios, vulgò Ziginos.

mirum fiat animo credendi, & se ex hoc diri-
gendi; secus, si fiat ex curiositate, joci vel risus
causa; seculo tamen semper scandalo, quod ad-
to, quia si prudenter judices, hos divinatores
non ex joco aut scientia naturali agere, sed ex
superstitione aut pacto diabolico, nequaquam
consulere licet, hoc enim esset inducere ad pec-
catum. Dixi: *ex signis impropotionatis*; nam si 9.
signa habeant naturalem connexionem saltem pro-
babilem cum effectu futuro vel occulto, eum præ-
dicere, non erit illicitum; sic ex motu, situ cur-
suum, conjunctione vel oppositione astrorum divi-
nare eclipses, ventos, pluvias, tempestates,
sterilitatem, malum non est, item temperamen-
tum hominis (sub tali astrorum constitutione con-
cepti vel nati, ejus naturale ingenium, inclina-
tionem in bonum vel malum, quia certum est,
quod astra inclinent; similiter ex physiognomia,
quod est, ex corporis humani temperamento, vul-
tu, manuum corporisque lineamentis, aut etiam
somnia animi inclinationes humorumque tem-
peries aliæque similia rectè judicantur; experien-
tia enim constat, quod sanguinei læta somniant,
sanguis, & ament; melancholici e contra tristia,
somnia, infirmitates; phlegmatici gravia, lap-
sum, submersiones; item qui in somnis impuris
somnia cogitationibus, meritò casti habentur;
qui vero facilem præbent assensum in somno, pe-
niculatum est, ut & vigilantes consentiant, & simi-
lia innumera. Verùm tamen si ejusmodi divi- 10.
natores effectus contingentes, morbos, tempe-
states, hominis propensiones, &c. majori cer-
titudine affirmant, quàm ex astris, somniis, ali-
que signis consequi possunt, non committunt
peccatum superstitiosæ divinationis, sed temeri-
ta-

tatis, vel mendacii, *Suar. Laym. Sanch. l. 2. in dec. c. 38. num. 29.* Quid si quis mihi superstiosè divinet, quòd, ubi sunt tredecim in mensa, unus ex illis isto anno sit moriturus; aut quòd hæc navis sit submergenda, an propterea navim, vel mensam declinare possum; item ex manuum lineis prædicit quis, me futurum Cardinalem, an ex eâ spe licitè tendo Romam? *q. Cum Nav. Cajet. Tamb. Sanch. Sporer l. c.* ex illa spe, vel timore aliqua agere, vel omittere sine firmâ credulitate effectûs futuri non erit mortale etsi sit stulta & meritò ridenda temeritas; si tamen sapiùs vel ordinariè juxta ejusmodi prædictiones (idem est de somniis futurorum contingentium) te dirigeres, signum esset magnæ credulitatis, adeoque peccatum mortale,

- II, 4. Saburtia per cruces, aquam benedictam, Evangelium S. Joannis, oratiunculas, & similia, morbos sanans, committit superstiosam observantiam; nam quamvis hæc de se bona sint, si tamen fiant cum certa credulitate futuri effectûs, quem Deus non promisit, fiunt superstiosa; & universaliter quotiescunque adhibentur ad effectum qualemcunque media impertinentia, vana, falsa, aut si bona & sancta sint, habent tamen admixtas circumstantias vanas vel inuiles ad talem effectum, aut denique si totum sanctum & bonum sit; si tamen in iis constituatur certa fiducia ad consequendum ejusmodi effectum, à Deo non promissam, certum est, esse superstitionem cum implicatâ saltem invocatione aut pacto cum demone, quod ex genere suo est peccatum mortale, DD. cit. Hinc superstio est ad reddendos canes mutos uti textibus S. Script. uti ovis Crucifixo oblatis, floribus ex Altari vel Monstrantiâ desumptis, aquâ, cerâ, sale

ut aliis rebus ab Ecclesiâ benedictis ad sanandos homines vel pecora, cum certa fiducia consequentia sanitatis, vel alterius effectus; quia ejusmodi certa vis neque ex se, neque ex Dei aut institutione Ecclesiæ illis inest, consequenter ille effectus profertur aliunde peti, scilicet à dæmone, qui etiam non vocatus se libenter ingerit, ut sub specie sanctitatis homines facilius decipiat. Dixi: cum certa fiducia expectando effectum infallibiliter, quasi ex opere operato; nam per humilem deprecationem conjunctam cum applicatione alicujus rei ab Ecclesiâ permissæ, v. g. aquæ vel salis benedicti, expectare aliquem bonum effectum, v. g. sanitatem pecorum, utique malum non est; nisi prohibeantur ceremoniæ vel circumstantiæ vanæ & superstitiosæ, ut quòd aqua debeat esse benedicta de Palmarum, à Sacerdote qui vocatur Joannes, paramentis violaceis, &c. Ex dictis sequitur, similiter superstitiosum esse, per integrum annum quotidie orare preces S. Brigittæ, quamvis de sanctissimas, cum certa credulitate, quòd evitantes morte æternâ nunquam sint damnandi, prout in quibusdam libellis falsò adscribitur, id fuisse S. huic viduæ revelatum; per hanc enim inanem fiduciam homines retrahuntur à Sacramento, & orationi vim tribuunt infallibilem à Deo non promissam; idem est de aliis orationibus, jejniis, si iis effectus aliquis infallibilis contra febres, dolores dentium, ictus gladii tribuatur.

Quando est prudens dubium, an hæc vel illa res habeat vim naturalem ad hunc vel illum effectum, licitè præsumi potest, quòd sic; cum enim miræ sint causarum naturalium virtutes,

Y

tes,

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. II.

tes, præsertim herbarum, lapidum, &c. que etiam doctissimos sæpè latent, non est ratio sufficiens effectum tribuendi diabolo, ex hoc, quòd illa virtus nobis incognita vel dubia sit; hinc salutem in necessitate licitum erit uti ejusmodi re dubiâ, in ordine ad sanitatem vel alium effectum necessarium, modò id non fiat cum infallibili fiducia, adsitque protestatio de non volendo effectum, casu, quo aliter, quàm ope dæmonis haberi non posset, *Valent. Sanch. c. 40. Castrop. pun. 10. Sporer. La Croix l. c.* Ratio est, quòd per protestationem illam tollatur omne commercium cum dæmone, & aliunde ex causâ naturali effectus sperari potest: ex hac ratione Sporer cum multis damnare non audet usum virgæ avellanæ divinatoriæ, in quantum per ejus inclinationem deteguntur metalla subterranea auri & argenti; nec damnare ausim ego; etsi in oppositum multas rationes adducat *La Croix num. 35.* Dimittere anulum in vasculum vel vitrum ex fune pendentem inter pollicem & indicem ad indicandas horas diei vel noctis, jam communiter pro superstitione habetur; si certum est, rem à causâ naturali esse non posse, dubitetur autem, an sit à Deo, vel diabolo, præsumitur esse à diabolo; quia constat se Deum rebus vanis non immiscere, *DD. cit.*

13. 6. In necessitate ad curandum v. g. gravem morbum ab alio non curabilem, licitè consuli potest de magiâ suspectus, modò prudenter creditur, non arte magicâ, sed scientiâ naturali curaturus; si de hoc dubites, vel etiam omninò credas, eum usurum medio supersticioso, adhuc te ejus operâ uti posse affirmant *Sanch. Less. Suar. Sporer. cum Castrop. pun. 12.* cum quia

in dubio nemo præsumitur malus, tum quia ex gravi causa petitur aliquid, quod licitè & sine peccato præstari potest; potest enim, ut supponitur, curare medio naturali, & patet à pari in petitione mutui ab usurario; sed meliùs contradicunt *Cajet. Wiggers apud La Croix num. 44* quia hoc esset petere vel admittere beneficium à dæmone, & cum eo habere commercium, vel saltem se hujus periculo scienter exponere, quod non tenet de accipiente mutuum ab usurario; in dubio an magus vel saga habeat medium naturale curandi vel tollendi maleficium, examinandi erunt super medio adhibendo; si modum curandi edicere nolint, præsumendum est de medio magico vel superstitioso, adeoque tunc eorum opera nullatenus est adhibenda, quia intrinsecè malum est petere commercium dæmonis, ejusque beneficio velle sanari.

7. Si maleficus maleficia posita sine novo ma- 14.
leficio tollere possit, ad hoc tenetur ac cogi potest & debet; secùs, si opus sit novo maleficio, quale censetur esse, si morbus vel febris ab homine transferatur in canem, catulum, vel alium hominem, aut si pro recuperando butyro, vel lacte magicè subtracto, lac coquatur ad ignem, dolore tamdiu in sagam transacto, usque dum maleficium tollat; aut si speculum magicum inspiciatur, ad dignoscendum furtum, adulterum, &c. Licitè autem maleficia tolluntur, removendo signa magica, sive per magum ipsum, sive per quemvis alium, v. g. dæmon homines, vel animalia intoxicavit ad positionem illa plenæ intextis capillis, ossibus, murium, serpentum, &c. quilibet ejusmodi signum auferre potest, imò ex charitate tenetur, si commo-
Y 2 de

dè possit : Item licitè removetur conditio, sine qua non persistit aut perdurat maleficium v. g. solet diabolus cum mago vel saga pacisci : inficiam, quem tu incantaveris, insufflaveris, terigeris, &c. nisi mox ipse se cruce signet, aquâ lavet, repercutiat, aut eo die pulcem comedat, licitum erit tunc se cruce signare, repercutere, lavare, pulcem comedere; quia hoc non est ponere signum magicum sed impedire maleficium per medium de se non malum : hâc ratione iudices jubent magos exui, radi, lavari, ne ad tormenta insensibiles, aut planè muti reddantur, *Sanct. Suar. Sayr. Sporer l. c.*

15. 8. Qui impetravit per magiam vel superstitionem aliquid à dæmone, si illa res de se sit bona, v. g. sanitas, scientia, pecunia, (intellige non adulterinâ, vel furto à dæmone ablata) licitè iis uti potest; quamvis enim gravissimè peccaverit ea ope dæmonis impetrando, tamen rei impetratæ usus de se malus non est, *Delrio, Victoria, Sanct. c. 41.*

16. 9. Religioni pariter opponitur tentatio Dei, quæ definitur, quòd sit dictum vel factum, quo quis vult experiri, an Deus habeat hanc vel illam perfectionem, an sit omnipotens, omiscius, misericors, &c. Alia est Dei tentatio formalis, quâ quis dubitans de aliquâ Dei perfectione, eandem vult experiri, ut si quis nolit dolere aut confiteri peccata, volens videre, an Deus non sit salvaturus absque his; hæc tentatio Dei formalis semper est peccatum mortale, opponiturque fidei, quatenus de perfectione Dei dubitat; spei, quatenus præsumit; Religioni specialiter, quatenus irreverenter explorare vult aliquod Dei attributum, Vid. dicta Cas. 15. num. 10. Alia est tentatio Dei interpretativa, cum quis, etiam

Actu non dubitet de perfectione aliquâ Divinâ, nec expressè intendat de Deo sumere experimentum, tamen aliquid agit: quod ex se refertur ad sumendum de Deo experimentum, ut si quis in lethali morbo respuat omnem medicinam commodè parabilem vel acquiribilem, speretque à Deo miraculosè sanari, aut si ex spe auxilii extraordinarii se temerè conjiciat in periculum, v. g. in aquas, in conflictum, è quibus liberari non possit, nisi à solo Deo, *S. Th. q. 97. a. 8. & ibi Cajet. Valent. Less. c. 45. dub. 1.* fit tamen sæpè venialis, non tantùm ex imperfectione actûs, ob indeliberationem, simplicitatem, ignorantiam, sed etiam ex levitate materiæ, ut si quis in levi morbo respuat medicinam, confidens à Deo salutatem consequi ex generali providentia nullo petito miraculo, *Tolet. Sayr. Less. Sanch. Sporer* &c. Nec semper malum est petere miraculum, sed aliquando est actus spei & fiduciæ, si nempe necessitas propriæ vel alienæ salutis exigat, ut quis oret miraculosè instrui in fide, eò quòd aliam instructionem habere non possit.

10. Maledicta seu imprecationes (de quibus 17. *q. Cas. 16. num. 16.*) in homines, jumenta, aut alias creaturas absque speciali ordine vel relatione ad Deum non sunt propriè blasphemix; maledicta in Sanctos, Sacramenta vel res sacras indubiè sunt blasphemix, & quidem probabiliter ejusdem speciei cum blasphemis in Deum, *Cajet. Bannes. Arrag. Bonacina, Sanch. c. 31. à num. 21.* Blasphemia tamen sæpè habet adjunctas alias malitiæ species, ut si fiat ex odio Dei vel proximi, ex desperatione, ex errore vel voluntario dubio in fide, quæ omnia specialiter in Confessione exprimenda sunt; & quidem blas-

blasphemia hæretica cum errore in fide est reſer-
vata in Bulla Cœnæ; qui ex conſuetudine blaſ-
phema verba proferre ſolent, quamvis id non fa-
ciant cum plenâ advertentiâ ad malitiam, tamen
ſub mortalitenerentur conſuetudinem corrigere, vel
non erunt abſolvendi; quia ejuſmodi verba ſunt
Deo valde injuriola & ſcandalola, *Leſſ. l. 2. de juſt.*
c. 45. dub. 5. n. 30.

11. Abuti verbis S. Scripturæ ad res turpes
vel profanas cum contemptu, ſemper eſt mortale
peccatum contra reverentiam rebus ſacris debi-
tam; uti ad res honeſtas vel profanas facietas, ſi
abſit contemptus, neque tam sæpè fiat, ut cenſea-
tureſſe contemptus, eſt tantùm veniale, *Tamb.*
Gobat. La Croix n. 250.

18. 12. Circa adjurationem dæmonis tenenda ſunt
ſeqq. 1. Si fiat in ordine ad habendum ejus auxi-
lium vel familiaritatem, per ſe patet, eſſe magi-
am; ſi autem adjuratio, Græcè exorcismus, fiat
in ordine ad dæmonem in nomine veri Dei expel-
lendum, eſt licita; quodadmodum requiritur, ut
fiat imperativè, v. g. exi, mando, ut facias, &c.
ſi fiat deprecativè v. g. rogo, ut facias, fac mihi
hanc gratiam, niſi ignorantia excuſet, erit mor-
tale; quia deprecatio præ ſe fert humilitatem,
ſubmiſſionem aut amicitiam, quæ ad dæmonem
habere mortale eſt, *S. Th. 2. 2. q. 90. a. 2. & ibi*
Cajet. Leſſ. c. 42. dub. 13. à n. 70.

2. Adjurans licitè interrogat ea, quæ ad dæ-
monis ejectionem ſunt neceſſaria; longos, cu-
riofos & inutilis ſermones cum eo miſcere eſt
mortale, unam alteramve indifferentem qua-
ſtionem facere ob parvitatem materiæ veniale re-
putant *Sylveſ. Cajet. Leſſ. l. c. Sanch. in dec. l. 2.*
c. 42. num. 25. Tamb. l. 3. c. 8. §. 2. cont. Caſtro-
palao.

alao. *Dices 1.* Loqui deprecativè cum dæmone est mortale, sed interrogare curiosa, vel semel, deprecativè loqui : ergo. *2.* Est communicare cum dæmone, ejusque opera uti ad scienda incognita. *3.* Quidquid facit dæmon, facit ex gravissimo Dei, & hominum odio : ergo sine ista causa non possum eum interrogare ; sic enim ratio, ut de novo aliquid dicat ex DEI & hominum odio. *ꝑ.* Ad 1. N. Min. Interrogare simpliciter est tantum exponere suum desiderium sciendi, non autem humiliter deprecari, potestque dari imperativè ; *Mando ut dicas.* Ad 2. Illa communicatio est tantum mortalis, ex qua prudenter præsumor velle habere amicitiam & societatem cum dæmone, quod ex una vel altera questione judicari non potest. Ad 3. Dæmon temporè est in habituali & actuali odio Dei, quod per interrogationem curiosam non augeo vel renovo.

3. Exorcista concedere non potest, ut dæmon in alium hominem, etiam indeterminatum exeat, quia quilibet habet jus, ut ab hoc hoste non iniuriatur ; aliud est de bestiâ, quæ diabolo concepi potest, si non esset alius (quod rarè contingit) expellendi modus ; cum enim obsessus sit quasi in extremo malo, alter rationabiliter invitus esse non potest, ut bestiam suam pro proximi salute corporis forsan & animæ impendam. Sed quid si bestia à dæmone occidatur vel inutilis reddatur, an obsessus tenetur resarcire damnum ? *ꝑ.* Affirm. si exorcizatus sit solvendo, & dominus bestię damnum gratis remittere nolit. Ratio est, quod charitas solum exigat, ut obsessus sublevetur à malo, in quo tunc est, quod fit, etiam-

si obligetur ad reparationem damni. Vid. dicta
Caj. 17. n. 6.

4. Parochus est obligatus ex justitia, & in ejus defectu alii sacerdotes ex charitate, oblessum exorcizare, si sit spes diabolum expellendi; idem tenet de quolibet Exorcistâ in defectu Sacerdotis, modò non obstat prohibitio Superioris, quod addo: quia Episcopi sæpe & meritò prohibent exorcismos adhibere, nisi obtentâ præviè in scriptis licentiâ; ne indocti cum scandalo pusillorum tam semetipsos, quàm potestatem exorcisticam ludibrio exponant, ut non rarò contingit. Atamen Regulares exemptos posse Energumènos (idem est de maleficiis) ad se adductos exorcizare non petitâ Episcopi licentiâ, docent, *Diana, Brognolus* & alii apud *Ubald. Stoiber* in suo armentario n. 6. modò à suis Superioribus ad id sint approbati, & caveant à scandalo & temeritate, quæ tunc intercurrunt, si absque indagine veritatis ad quamcunque obsessionis vel maleficii suspicionem, exorcismos adhibeant, & rudes in sua opinione, quâ hunc vel illam de magia vel maleficio suspectos habent, temerè confirmant. Ratio autem est, quòd in his non subsint Episcopo, & illimitatam jurisdictionem habeant à Papâ; neque obstat, quòd ad jurisdictionem absolvendi Sæculares, requiratur approbatio Episcopi, nam id de confessione expressè præscribit Conc. Trid. non verò de exorcismis.

5. Laicus solemniter exorcizans non peccat mortaliter, si sit homo intelligens & pius, nec adsit Clericus, qui velit & possit, absitque scandalum, quod abesse credo, si dicat adstantibus, id in tali calu ex charitate proximi esse licitum. Ratio est, quia Laicus licitè facit officium

Aco-

collythi in serviendo Missæ solemnæ : ergo & officium Exorcistæ ; item in necessitate licitè baptizat ; accedit, quòd omnis homo baptizatus, prefertim existens in statu gratiæ, habeat specialem vim in dæmones ex promissione Christi Matc. 12. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur ; in nomine meo dæmonia ejicient &c.*

C A S U S LXVI.

De Simoniâ.

Illemon Clericus dubitat, an simonia ejusque pœnis sit obnoxius. 1. Quia fidele promissit temporale pro spirituali. 2. Commutavit spiritualia pro spirituali. 3. Emit sacellum destructum, castrum consecratum, quem pro pretio elocat. 4. Dedit aliquid gratis, sed eâ intentione, ut ex gratitudine reddatur spiritualis. 5. Emit S. Reliquias, Officium Sacristæ, &c. 6. Servit Episcopo ex spe beneficii, frequenter chorum propter presentias. 7. Resignat beneficium Cajæ, confidens, quòd hic iterum sibi, vel amico sit resignaturus. 8. Superate Novitiorum & convivis paciscitur, nepotem ad studium alicui, eâ conditione, ut Religiosus fiat. 9. Theologiam & Catechesin erga pretium tradit, Magisterium & Cathedram emit. 10. Sacramenta, etsi sit satis dives, non nisi erga pecuniam administrat, & pro majore labore plus exigit. 11. Paucos numeribus ad Religionem, & Superiores ad eorum admissionem allicit. 12. Aliquid exigit pro dispensatione, ejus omissione vel executione. 13. Pro commissariis, pro approbatione, pro sententia